

Avainryhmien työtaistelu – Tanskan ja Norjan mallit

Kauko Sipponen

Yhteenveto

Ahtaajien lakko osoitti jälleen kerran, että pienetkin avainryhmät voivat työtaistelullaan häiritä yhteiskunnan toimintaa kohtuuttomasti ja aiheuttaa vahinkoa työtaistelun ulkopuolisille, niin sanotuille kolmansille osapuolille.

Lakko-oikeus sisältyy moniin maattamme sitoviin ihmisoikeussopimuksiin ja on tunnustettu ainakin muista perusoikeuksista johdetuksi oikeudeksi. Edes perus- ja ihmisoikeudet eivät kuitenkaan ole ehdottomia. Oikeuksien suojan tarvetta joudutaan punnitsemaan, eikä ehdotonta suojaa voida antaa jollekin oikeudelle, jos sillä loukataan vakavasti toisten oikeuksia.

Oikeuksien puntaroinnissa tulee nyt harkita, mikä painoarvo taloudellisille, koko yhteiskuntaan vaikuttaville tappioille annetaan suhteessa lakko-oikeuteen. Tulisiko työtaistelutoimenpiteiden aiheutta-

milla kansantaloudellisilla tappioilla olla jokin raja, ja voitaisiinko rajan ylityttyä työtaisteluun puuttua yhteiskunnan edun nimissä?

Tämä analyysi esittelee Tanskan ja Norjan mallit työtaistelutilanteiden ratkaisemiseksi. Molemmissa maissa parlamentit voivat yksinkertaisella enemmistölainsäädännöllä puuttua tiettyjen olosuhteiden vallitessa työtaisteluun, keskeyttää lakon ja pakottaa osapuolet sovintoon.

Tämä analyysi esittää, että koska julkisella vallalla Suomessa on velvollisuus pitää huolta koko kansan hyvinvoinnista ja turvata perustuslain 22 §:n nojalla perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen, meidän tulisi tarkastella Tanskan ja Norjan malleja ja pohtia, olisiko niissä elementtejä, joita voitaisiin hyödyntää myös Suomessa.

Pienetkin avainryhmät voivat työtaistelullaan häiritä yhteiskunnan toimintaa kohtuuttomasti

Edes perus- ja ihmisoikeudet eivät ole ehdottomia

Tulisiko työtaistelutoimenpiteiden aiheuttamilla kansantaloudellisilla tappioilla olla jokin raja?

Johdanto

Ahtaajien lakko osoitti jälleen kerran, että pienetkin avainryhmät voivat työtaistelullaan häiritä yhteiskunnan toimintaa kohtuuttomasti ja aiheuttaa vahinkoa työtaistelun ulkopuolisille, niin sanotuille kolmansille osapuolille. Siksi, avainryhmien työtaistelut eivät kuulu vain riidan osapuolille. Avainryhmien työtaistelussa, jos missä, olisikin vertailtava yhteiskunnan muiden jäsenten oikeuksien painoarvoja suhteessa avainryhmien työntekijöiden työtaistelu-oikeuteen.

Työtaisteluoikeus ihmis- ja perusoikeutena oli maassamme pitkään kiistanalainen. Nykyisin työtaisteluoikeus tunnustetaan ainakin muista perusoikeuksista johdetuksi perustuslain turvaamaksi oikeudeksi. Lakko-oikeus on pitkään ja selväsanaisesti sisältynyt myös moniin maattamme sitoviin ihmisoikeussopimuksiin kuten TSS-sopimukseen ja Euroopan sosiaaliseen peruskirjaan. Suomi on myös kansainvälisen työjärjestön (ILO) jäsen. Sen perussopimuksen on vakiintuneesti katsottu turvaavan lakko-oikeuden.

On tärkeää huomata, että edes perus- ja ihmisoikeudet eivät ole ehdottomia, absoluuttisia. Oikeuksien suojan tarvetta ja merkitystä joudutaan punnitsemaan keskenään. Ehdotonta suojaa ei voida antaa jollekin oikeudelle, jos sillä loukataan vakavasti toisten oikeuksia. Myös useimpiin ihmisoikeussopimuksiin sisältyy mahdollisuus rajoittaa ihmisoikeuksia tai poiketa niistä esimerkiksi yleisen hätätilan aikana. Esimerkiksi ILO:n valvontajärjestelmässä sallitaan lakkojen rajoittaminen elintärkeissä toiminnoissa ja palveluissa, joiden keskeytys vaarantaisi väestön tai väestönsosan elämän, henkilökohtaisen turvallisuuden tai terveyden.

Oikeuksien puntaroinnissa olisi nyt harkittava, mikä painoarvo taloudellisille, koko yhteiskuntaan vaikuttaville tappioille sekä kolmansille osapuolille aiheutuville haitoille annetaan suhteessa lakko-oikeuteen. Tulisiko työtaistelutoimenpiteiden aiheuttamilla kansantaloudellisilla tappioilla olla jokin raja, ja voitaisiinko rajan ylittyttyä työtaisteluun puuttua yhteiskunnan edun nimissä?

Yhteiskunnallisten vaikutusten vuoksi työtaistelua ei voida enää tarkastella vain ja ainoas-

taan oikeudellisesta näkökulmasta. Kyseessä on myös poliittinen ongelma, jonka ratkaiseminen kuuluu tarvittaessa valtiojohtolle.

Julkisella vallalla on velvollisuus pitää huolta koko kansan hyvinvoinnista ja turvata perustuslain 22 §:n nojalla perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Tätä tehtävää valtiojohto hoiti eduskunnan säätäessä lain potilasturvallisuuden varmistamisesta terveydenhuollon työtaistelun aikana¹ marraskuussa 2007. Laki potilasturvallisuuden varmistamisesta säädettiin tavallisessa lainsäätämisyksityksessä yksinkertaisella enemmistöllä.

Valtiojohto on ollut työtaistelujen pelisääntöjä koskevassa kysymyksessä erittäin varovainen. Kolmikantaperiaatteen mukaisesti työtaistelujen pelisääntöjen uudistamisesta on odoteltu työmarkkinajärjestöjen yhteisiä esityksiä. Työtaistelut ovat kuitenkin myös muiden kuin työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen asia. Verkostoituneessa taloudessa kaikki vaikuttaa kaikkien ja työtaistelujen vaikutukset ulottuvat, suoraan tai välillisesti, koko yhteiskuntaan.

Suomessa eduskunnan puuttuminen työtaisteluihin on ollut poikkeuksellista. Sitä vastoin Tanskassa ja Norjassa parlamentilla on toimivalta ratkaista työtaistelu päätöksellään.

Tanska

Työtaisteluista aiheutuu vahinkoa ulkopuolisille ja suuri työtaistelu vaikuttaa koko yhteiskunnan talouteen. Tanskan työmarkkinajärjestöjen samoin kuin työtuomioistuimen mielestä kyseessä ei ole siksi niinkään oikeudellinen kuin poliittinen ongelma. Tästä johtuen tiettyjen olosuhteiden vallitessa työtaistelu voidaan alistaa myös poliittiselle harkinnalle. *Tanskassa*² työtaisteluoikeutta rajoittavat virkamiesten työtaistelukiellon, työtaistelua koskevien yleisten periaatteiden lisäksi valtion väliintulo sovittelulla (forligsmaegling), mutta myös kansanedustuslaitos Folketingetin hyväksymällä lailla.

Tanskassa työtaistelun osapuolet eivät voi ennalta olla varmoja siitä, pitääkö Folketinget tarpeellisena puuttua lakkoon. Vuodesta 1933 Folketinget on hyväksynyt lukuisia lakeja työtaisteluista saadakseen kulloisenkin konfliktin päättymään. Kukin laki koskee yksittäistä

työtaistelua sekä siihen liittyviä sopimussuhteita.

Tanskassa alkoi 27.4.1998 yleislakko, johon osallistui lähes puoli miljoonaa rakennus- ja kuljetusalan sekä teollisuuden työntekijää. Työntekijät vaativat muun muassa kuudetta lomaviikkoa. Työnantajapuoli julisti 5.5.1998 noin 30 000 kauppaja- ja konttorityöntekijää työsulun alaisiksi. Työntekijät vastasivat järjestämällä laajoja mielenosoituksia.

Lakkoa koskeva lakiehdotus annettiin Folkettingetille 6.5.1998, ja ensimmäinen käsittely oli samana päivänä. Laki valmistui erittäin nopeasti – käytännössä puolessatoista päivässä – ja tuli voimaan 8.5. alusta lähtien. Se julkaistiin tiedottamalla radiossa ja televisiossa. Lailla pidennettiin voimassa ollutta työehtosopimusta tietyin muutoksin kaksivuotiseksi sopimuskaudeksi. Työtaistelu ratkaistiin niissä puitteissa, joista osapuolet olivat aikaisemmin kyenneet sopimaan, sekä valtakunnansovittelijan ehdotuksen perusteella. Samanaikaisesti asetettiin työrauhavelvollisuus ja työnseisaukset määrättiin lopetettaviksi. Konfliktin jatkaminen olisi sopimusrikos, mistä seuraisi sopimussakko. Hallitus esitti Folkettingetissä laille perusteluiksi konfliktin keston (kaksi viikkoa), monien yhteiskunnan toimintojen lamaantumisen sekä osapuolten kykenemättömyyden sopia kohtuullisessa ajassa. Työministeri vastasi kysyttäessä, että laki täytti ILO:n yleissopimusten vaatimukset.

Niin ikään Folkettingetin säätämiin lakeihin päättyivät kahdeksan päivää kestänyt sairaanhoitajakonflikti sekä nuorten sairaalalääkärien 22 päivää kestänyt lakko. Vuonna 1995 syntyi erään työtaistelua koskevan lain takia lukuisia protestilakkoja. Työtuomioistuin katsoi, että tällaisia poliittis pohjaisia lakkoja tulee arvioida samoin kuin muita lakkoja. Ne ovat vastoin työrauhavelvoitteita, ja niistä tuomitaan sakkoja.

Puuttuminen lailla työtaisteluun on arka asia, koska työtaistelu oikeudella on painava demokraattinen legitimizeetti. Tanskan työtaisteluoikeuden yhteydessä ei nouse kysymystä perusoikeuksista, koska perustuslain 78§ yhdistymisvapaudesta ei koske kollektiivisia oikeuksia kuten työtaistelu oikeutta. Eräässä tuomiossaan Tanskan korkein oikeus katsoi,

että työehtosopimus ei ole myöskään perustuslain 73§:n suojaama etu. Työoikeudellinen arviointi on siis ratkaiseva harkittaessa, onko työtaistelu ja siinä käytetty pakko oikeuden vastaista.

Norja

Norjan kansanedustuslaitos Stortinget on puuttunut työtaisteluihin vielä useammin kuin Tanskan Folkettinget. Norjassa lukuisat lakot sekä yksityisellä että julkisella sektorilla – varsinkin öljynjalostus- ja kemianteollisuudessa – on siirretty pakkosovintomenettelyyn ja lopetettu parlamenttilailla tai lakiin perustuvalla väliaikaisella asetuksella. Norjan Perustuslain 17§:n mukaan kuninkaalla on väliaikainen asetuksenantovalta tälläkin alueella. Asetukset ovat voimassa, kunnes Stortinget kokoontuu.³ Laki pakkosovinnosta astuu voimaan välittömästi sanktioineen ja on voimassa siksi kunnes valtion palkkaneuvosto on tehnyt päätöksensä. Aikaisempi työehtosopimus jää voimaan, kunnes palkkaneuvosto päättää uudesta.

Valtion palkkaneuvosto, Rikslønnsnemnda, on perustettu työriitojen sovittelua varten. Työelämän osapuolet voivat tuoda vapaaehtoisesti palkkaneuvoston ratkaistavaksi sellaiset palkkaa ja työehtoja koskevat kiistansa, joita ei käsitellä työehtosopimuksessa. Ratkaisulla on sama vaikutus kuin työehtosopimuksella. Palkkaneuvostoa on kuitenkin pääasiassa käytetty pakkosovinnossa (tvungen lønnsnemnd). Tästä säädetään lailla tai väliaikaisella asetuksella kussakin tapauksessa erikseen. Kiistan ratkaisu siirretään palkkaneuvostolle. Menettelyä käytetään jumiutuneissa työtaisteluissa, joissa suuret yhteiskunnalliset arvot ovat kysymyksessä. Viime vuosina Norjassa on turvauduttu pakkosovintoon useasti. Esimerkiksi vuonna 1994 olivat kyseessä terveydenhoito- ja öljyalat, vuonna 1995 poliisien ja akateemisten alojen lakot. Viimeksi mainittuun lakkoon osallistui myös terveydenhoitoalan henkilöstöä, kuten lääkäreitä, hammaslääkäreitä, sairaanhoitajia ja kättilöitä.

Euroopan neuvoston asiantuntijakomitea kiinnitti vuoden 1994 terveydenhoitoalan lakkossa huomiota siihen, että laki annettiin vain kaksi päivää lakon alkamisen jälkeen. Se pyysi

Tanskassa työtaistelu voidaan alistaa poliittiselle harkinnalle

Norjassa lukuisat lakot on siirretty pakkosovintomenettelyyn ja lopetettu lailla

*Perehtyminen
Norjan tapauk-
siin voisi auttaa,
kun harkitaan
lakon aiheutta-
mien taloudellis-
ten menetysten
painoarvoa*

lisäselvityksiä lakkoon osallistuneiden suhteellisesta osuudesta koko alan henkilöstöstä sekä lakon tosiasiallisista vaikutuksista. Hallitus vastasi, että suuri määrä leikkauksia oli jouduttu peruuttamaan. Lakko vaikutti nukutus-, kirurgisten ja teho-osastojen sairaanhoitoon sekä johtaviin sairaanhoitajiin. Kansallinen terveysvirasto oli todennut lakon saattavan ihmisten hengen ja terveyden vaaraan. Komitea hyväksyi selityksen.⁴

Norjan hallitus määräsi väliaikaisella asetuksella vuonna 1994 työtaistelukiellon öljyteollisuuteen ja siirsi kiistan pakkosovintomenettelyyn. Oljearbeidernes Fellessammenslutning (OFS) vaati tuomioistuimessa asetuksen kumoamista Norjan perustuslain ja Norjaa sitovien kansainvälisten yleissopimusten vastaisena. Norjan korkein oikeus antoi merkittävän itsenäisen tuomion, jossa se eri yhteyksissä torjui ulkopuolisen intervention. Se ei hyväksynyt ILO:n valvontaelinten lakko-oikeutta koskevia kannanottoja eikä pitänyt niitä sitovina. Tuomioistuimen mielestä ILO:n sopimukseen ei sisälly lakko-oikeutta. Euroopan sosiaalisen peruskirjan 6.4 artiklan kohdalla tuomioistuin viittasi ratifioinnin yhteydessä otettuun kanttaan, minkä mukaan artikla ei estä jatkamasta pakollista sovittelujärjestelmää. TSS-sopimuksen 8 artiklan kohdalla Norja oli tehnyt varauman. Euroopan ihmisoikeussopimuksen voimaansaattamista valmisteltaessa Stortingetin valiokunta oli hyväksynyt lausuman, jonka mukaan tuomioistuimen on sovellettava maan lakeja, vaikka tämä johtaisi Norjan kansainvälisoikeudellisten velvollisuuksien rikkomiseen. Vaikka lakkokiello olisi ollut ristiriidassa lakko-oikeutta puolustavien kansainvälisten säännösten kanssa, Norjan oikeudesta seurasi, että väliaikainen asetus pakkosovinnosta oli pätevä. ILO:n valvontaelimien harjoittamasta kritiikistä huolimatta oli oikein ja välttämättä puuttua työriitaan, koska tilanne oli pahoin tukossa ja oli syytä uskoa kiistan kestävän kauan.

Euroopan neuvoston asiantuntijakomitea yritti arvioida, millainen merkitys edellä mainitun työnseisauksen aiheuttamalla taloudellisilla tappioilla oli työtaistelukiellon sallittavuuteen. Samaa kysymystä selviteltiin, kun öljynporauslautoilla työskentelevien lakko sulki kesäkuussa 2004 viikoksi useita öljykenttiä Pohjanmerellä. Tämä lakko lopetettiin pakkosovinnolla

25.6.2004. Molemmissa edellä mainituissa tapauksissa selviteltiin lakkokiellon tarpeellisuutta ja kansainvälisten sopimusten mukaisuutta. Yksityiskohtaisempi perehtyminen näihin tapauksiin voisi antaa johtoa meilläkin, kun harkitaan lakon aiheuttamien taloudellisten menetysten painoarvoa.

Poliittiset lakot Norjassa

Norjan työrauhaa koskevat säännöt etuja ja oikeuksia koskevissa kiistoissa eivät sinänsä estä työntekijöitä osoittamasta erillisin mielenosoituksin tyytymättömyyttään muita kuin työnantajia kohtaan. Työnseisauksia voidaan käyttää poliittisena mielipiteenilmauksena. Ne ovat legitimejä, eikä poissaolo työpaikalta tällaisen toiminnan takia voi antaa aihetta irtisanomiseen. Kyseessä ei välttämättä ole työehtosopimuksen rikkominenkaan. Mielenosoituslakon säännöt Norjassa on johdettu työtuomioistuimen käytännöstä, minkä lisäksi keskusjärjestöjen pääsopimus vuodelta 2002 nimenomaisesti myöntää kummallekin osapuolelle oikeuden poliittisiin mielenosoituksiin. Poliittisten mielenosoituslakkojen laillisuus perustuu työtuomioistuimen tuomioon vuodelta 1920. Ne ovat laillisia, koska poliittiset mielenilmaisut eivät kohdistu työnantajaan eivätkä työehtosopimukseen. Lakot ovat laillisia siinäkin tapauksessa, että ne johtaisivat välillisesti työnantajan painostamiseen.

Poliittinen mielenosoituslakko ei kuitenkaan saa millään tavoin liittyä työehtosopimukseen eikä oikeudelliseen kiistaan. Sen on oltava lyhytaikainen. Monet lakot kestävät alle tunnin, useimmat vähemmän kuin kolme tuntia, vain harvat työpäivän. Esimerkiksi 15.10.1998 yleislakko kesti kaksi tuntia. Lakolla vastustettiin hallituksen esitystä vähentää päivä vuosilomasta. Jos vaikutukset työnantajaan ovat vähäiset, sallitaan tavallista voimakkaampaa lakkoilua. Sillä on myös merkitystä, lakkoillaanko useasti. Työtuomioistuimen käytännössä poliittisille mielenosoituslakoille on asetettu vaatimus ennakkovaroituksesta. Keskusjärjestöjen pääsopimuksessa on sovittu, että poliittisesta mielenosoituksesta on annettava ennakkovaroitus, mistä ilmenevät aika, peruste ja oletettu kesto. Osapuolet saavat tällöin aikaa valmistautua.

Tanskan ja Norjan ohella Islannissakin on moneen otteeseen turvaututtu lainsäädäntöön työtaistelun lopettamiseksi. Ruotsissa puolestaan on oltu selvästi muita Skandinavian maita pidättyväisempiä lakkoihin puuttumisessa. Silti Ruotsinkin valtiopäivät ovat ainakin vuonna 1971 hyväksyneet yleisen valtuuslain, jonka nojalla hallitus päätti virkamiesliiton ja akateemisten alojen keskusliitto Saco:n lakkoillessa palkankorotuksista, että viimeksi voimassa ollut osapuolten välinen virkaehtosopimus tuli määrääjäksi uudelleen voimaan. Keesingin arkistoon (Record of World Events) on vuosilta 2005-2009 otettu Tanskasta ja Norjasta vain yksi työtaistelu. Vuoden 2008 huhtikuussa Tanskassa oli noin 100 000 sairaanhoitajan ja valtion työntekijän lakko.

Miten meillä eteenpäin?

Työrauhan palattua näyttää olevan pyrkimyksenä neuvotella avainryhmien lakosta kolmikannassa. Aina kannattaa toki yrittää, vaikka vuosikymmenien aikana tehdyt lukuisat yritykset työtaistelujen pelisääntöjen uudistamiseksi ovatkin tuottaneet vähäisiä tuloksia. Oikeastaan ei ole saatu edes yhteiskuntakeskustelua aloitetuksi. Tuleville toimenpiteille ja niihin liittyvälle keskustelulle antaisi varmemman ja objektiivisemmän pohjan, jos työtaistelujen pelisääntöjen kaikinpuolinen selvittäminen ja arvioiminen tilattaisiin pikaisesti taholta, jonka kädet eivät ole etukäteen sidotut, esimerkiksi yliopistoilta. Parhaassa tapauksessa tuloksia voitaisiin saada käytettäväksi jo seuraavissa hallitusneuvotteluissa. Keskeisenä ongelmana olisi tietysti avainryhmien lakon tai yleislakon koko yhteiskunnassa aiheuttamien taloudellisten menetysten arviointitapa sekä niiden punnitseminen suhteessa työtaistelu-oikeuteen.

Tanskassa ja Norjassa valtiopäivät ovat puuttuneet lailla työtaisteluihin ja pyrkineet huolehtimaan yhteiskunnan kokonaisedusta aivan toisenlaisella tarmokkuudella kuin meillä on tapana. Vuosikymmenien aikana on totuttu siihen, että työmarkkinajärjestöjen suorittama edunvalvonta alistetaan tiettyjen edellytysten vallitessa ylimmän poliittisen päättäjän harkintaan. Näissä maissa on toteutettu vakaa parlamentaarinen demokratia ja työehtoso-

pimukset vuosikymmeniä aikaisemmin kuin Suomessa, eikä menettelyä Tanskassa ja Norjassa voida pitää epädemokraattisena. Myös työmarkkinajärjestöt ovat kyseisissä maissa siihen sovittautuneet. Suomessa kannattaisi tutustua yksityiskohtaisesti siihen, miten mielenosoituslakkoihin ja poliittisiin lakkoihin sekä avainryhmien lakkoihin näissä maissa suhtaudutaan.

Suomessa eduskunnan puuttuminen työtaisteluihin on ollut poikkeuksellista. Tulevaisuuden työtaisteluista selvitäksemme toimenpiteitä tarvitaan. Koko kansan hyvinvoinnin nimissä, kohtuuttomien kansantaloudellisten kustannusten uhatessa merkittäväällä tavalla koko Suomen hyvinvointia, valtiojohto voi ja sen tulee puuttua työtaisteluun. Voitaisiinko samaa logiikkaa, jota Tehyn työtaistelun yhteydessä käytettiin ihmisten hengen ja terveyden turvaamiseen, ottaa käyttöön myös tilanteissa, joissa Suomen taloudellinen tulevaisuus on vaarassa? Vaikka Tanskan ja Norjan poliittinen kulttuuri hyväksyykin paljon enemmän vastakkaisuuksia kuin korporatismisävyinen konsensus-Suomi, olisi meidän syytä tarkastella Tanskan ja Norjan toimintamalleja ja pohtia, olisivatko Tanskan ja Norjan mallit hyödynnettävissä myös Suomessa.

Viitteet

- ¹ Laki potilasturvallisuuden varmistamisesta terveydenhuollon työtaistelun aikana, 1027/2007.
- ² Kristiansen, Jens (2004): Den kollektive arbejdsret. Jurist- og Økonomforbundets Forlag. Kobenhavn.
- ³ Fliflet, Arne (2005): Kongeriket Norges Grunnlov. Universitetsforlaget. Oslo.
- ⁴ Sulkunen, Olavi (2000): Kansainväliset ammattiyhdistys-oikeudet. SLY 225. Helsinki.

Katso myös:
Herzfeld Olsson, Petra (2003): Facklig föreningsfrihet som mänsklig rättighet. Lustusförlaget. Uppsala.

Kollektiv arbeidsrett av Jan Fougner m.fl. (2004) Universitetsforlaget. Oslo.

Suomessa eduskunnan puuttuminen työtaisteluihin on ollut poikkeuksellista

Olisivatko Tanskan ja Norjan mallit hyödynnettävissä myös Suomessa?

Elinkeinoelämän Valtuuskunta

EVA on suomalaisen elinkeinoelämän rahoittama toimija, jonka tavoitteena on edistää suomalaisen yhteiskunnan pitkän aikavälin menestystä. EVA on Suomen merkittävin kohtaamispaikka ja verkosto elinkeinoelämän ja yhteiskunnan vaikuttajille. EVAlla on myös keskustelijan, haastajan ja unilukkarin rooli suomalaisessa yhteiskunnassa. Ns. think tankille tyypillisesti EVAn tunnusmerkinä on analyttisyys ja tarvittaessa provokatiivisuuskin.

Vuonna 1974 perustettu EVA eroaa useimmista muista elinkeinoelämän järjestöistä siinä, että se ei ole varsinainen etujärjestö. EVA rohkaisee myös elinkeinoelämää katsomaan peiliin, kun se on tarpeen.

EVA selvittää ja arvioi yrityksille ja koko suomalaiselle yhteiskunnalle tärkeitä kehityssuuntia. Rajut ja nopeat kansainväliset muutokset asettavat koko yhteiskunnalle ja yritysten toiminnalle painavia vaatimuksia. EVAn tavoitteena on ajankohtaisen tiedon tuottaminen vallitsevista ilmiöistä sekä tuoreiden näkökulmien saattaminen yleiseen yhteiskunnalliseen keskusteluun. Suomen rooli kansainvälisessä toimintaympäristössä ja suomalaisten hyvinvoinnin ja kilpailukyvyn kehittäminen ovat keskeisiä kysymyksiä EVAn toiminnassa. Elinkeinoelämän omassa piirissä EVA pyrkii aikaansaamaan jatkuvaa keskustelua yritysten muutostarpeista.

Lisätietoja: www.eva.fi

Elinkeinoelämän Valtuuskunta EVAn julkaisemat EVA analyysit ottavat kantaa ajankohtaisiin kysymyksiin ja tarjoavat toimenpide-ehdotuksia. Analyysien kirjoittajat vastaavat esitetyistä mielipiteistä, jotka eivät välttämättä edusta EVAn kantaa.

Analyysit ovat ladattavissa EVAn kotisivuilta www.eva.fi. Painetun analyysin voi tilata osoitteesta analyysit@eva.fi, postitse osoitteesta EVA, Yrjönkatu 13 A, 00120 Helsinki tai soittamalla 09-686 92036.